

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาไทยเป็นไปเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคมควบคู่กันไป โดยเน้นคุณภาพของมนุษย์ในด้านความเจริญทางร่างกาย จิตใจ และปัญญา มุ่งสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สร้างเสริมให้บุคคลมีความสำนึกในความเป็นไทยร่วมกัน มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และเป็นพลเมืองดี (อัมพร มีสุข 2526 : 16) วิชาสังคมศึกษามีส่วนช่วยให้เป้าหมายดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างมาก เพราะเป้าหมายที่สำคัญของวิชาสังคมศึกษานั้นมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมโดยมุ่งอบรมให้ ผู้เรียนมีความรู้ ทัศนคติ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และแบบแผนพฤติกรรม เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย และอีกประการที่สำคัญมากคือ ช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อตนเองและสังคม รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ รู้จักตัดสินใจให้ถูกต้อง ตลอดจนมีทักษะและประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข ด้วยเหตุนี้ กลุ่มวิชาสังคมศึกษาจึงเป็นกลุ่มวิชาที่มีความสำคัญที่สุด คือให้ประโยชน์ทั้งโดยสังคมส่วนรวมและประโยชน์ส่วนตัวของผู้เรียนควบคู่กันไป ดังนั้น ครูสังคมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเยาวชนของชาติให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ด้วยการพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของระบบการเรียนการสอน คือตัวผู้เรียนเอง ดังที่ ไนทอร์ย์ สินลาร์ตัน (2522 : 51) ได้แนะนำว่า การสอนของครูจะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อครูรู้จักและเข้าใจลักษณะ และธรรมชาติของผู้เรียนเป็นอย่างดี ทั้งนี้ผู้เรียนก็ต้องการผู้สอนที่มีความรู้ดี มีประสบการณ์ มีวิธีสอนดี เป็นกันเองและเข้าใจผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนในสภาพที่เป็นจริงนั้น ปรากฏว่าผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจลักษณะ และสภาพปัญหาของผู้เรียน จึงทำให้การเรียนการสอนมีอุปสรรคและเกิดช่องว่างระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เพราะผู้สอนมักจะคำนึงถึงสาระที่จะสอนมากกว่าตัวผู้เรียน (วัลลภา เทนหัสติน

ณ อรรถยา 2523 : 17) แต่อย่างไรก็ตามทั้งนักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่างก็ยอมรับตรงกัน
 ข้อหนึ่งว่า การเรียนรู้เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล (Individual) และการเรียนรู้จะเกิดขึ้น
 ได้ก็เพราะตัวผู้เรียนเอง ครูทำหน้าที่จัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และค่านึงว่าผู้เรียน
 ทุกคนย่อมมีความแตกต่างกัน มีความคิดเห็น การเลือกสิ่งที่เรียน การใช้วิธีการเรียนที่แตกต่างกัน
 (ทองจันทร์ หงส์ลดาธรมภ์ 2520 : 42-43)

นอกจากนี้ผู้เรียนแต่ละคนยังมีบุคลิกภาพ ประสบการณ์เดิม การอบรมเลี้ยงดู และองค์
 ประกอบอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน ซึ่งจะมีผลทำให้อุปนิสัยในด้านการเรียนแตกต่างกันไปในแต่ละคน ซึ่ง
 อี จี โบก (E.G. Bogue 1974 : 150) และแองเจิส จี เรสเลอร์ และวิกเตอร์ เรส โมวิก
 (Anges G. Rezler and Victor Rezmovic 1981 : 28) มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า
 การเรียนในชั้นนั้น ผู้เรียนมีวิธีการเรียนที่แตกต่างกัน เช่น บางคนอาจเรียนได้ดีจากการฟังคำ
 บรรยาย บางคนเรียนรู้ได้ดีจากการอ่านและค้นคว้าด้วยตนเอง บางคนชอบการทำงานที่ได้รับ
 มอบหมาย หรือบางคนชอบการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ เป็นต้น นอกจากนี้
 เดวิด โคลด์ (David Kold 1975 : 56) ได้เสนอความคิดสนับสนุนว่า ผู้เรียนมีความ
 สามารถในการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และแบบการเรียน (Learning Styles) ที่แตกต่างกัน

เมื่อผู้เรียนมีวิธีการเรียนที่แตกต่างกันไปเฉพาะตัว จึงไม่มีวิธีสอนวิธีใดที่ดีที่สุด ซึ่ง
 สามารถใช้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนทุกคน จึงเป็นภาระที่สำคัญของครูในการที่จะหาวิธีการสอน
 ที่ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด วิธีการหนึ่งคือ การค้นหาแบบการเรียนของ
 นักเรียน (อัจฉรา ธรรมมาภรณ์ 2531 : 31-37) แต่ด้วยเหตุว่า ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่รู้ถึงความ
 ต้องการในวิธีการเรียน แบบการเรียนที่เขาเหล่านั้นชอบดีกว่าครูผู้สอน ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครู
 ผู้สอนจะได้ศึกษาถึงแบบการเรียนของนักเรียนที่นักเรียนนิยมชมชอบ อันจะเป็นข้อมูลที่สำคัญ
 ประการหนึ่งที่จะทำให้เข้าใจลักษณะของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และจะมีผลในการที่ครูจะตัดสินใจ
 พิจารณาเลือกวิธีสอนหรือพัฒนาวิธีสอนให้เหมาะสมกับแบบการเรียนของนักเรียน เพื่อตอบสนองต่อ
 ความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้นอันจะก่อประโยชน์ และเพิ่มพูนประสิทธิภาพการเรียนการสอน
 ยิ่งขึ้น เพราะผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากการเรียน การสอนแบบเก่าที่ครูผู้สอน
 เป็นผู้ตัดสินใจว่าผู้เรียนชอบแบบการเรียนแบบใด (Leonard Daviman 1981 : 641) ซึ่ง
 แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ไทกูร์ย์ สีนลาร์ฌน์ (2524 : 15) ที่กล่าวว่า

".....สิ่งสำคัญมากประการหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอน คือ การทำความเข้าใจในลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียน ตลอดไปจนถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนจะต้องเข้าใจ และเรียนรู้ว่าผู้เรียนมีพื้นฐานอย่างไร มีความสนใจ มีความต้องการอะไรบ้าง รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างไร มีวิธีการศึกษา (How to study) อย่างไร มีปัญหาในการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้จัดการสอนให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้มากที่สุด และช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถปรับปรุงตนเองให้เรียนรู้ได้มากที่สุดด้วย"

ดังนั้นแบบการเรียนของนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นที่ครูต้องทราบ ดังที่ เดวิด อี ฮันท์ (David E. Hunt 1981 : 647) กล่าวถึงแบบการเรียนว่าเป็นวิธีเรียนที่นักเรียนแต่ละคนนิยมชมชอบ และเป็นคุณลักษณะที่สามารถค้นหาได้ ถ้าครูทราบแบบการเรียนของนักเรียนก็จะเป็นแนวทางไปสู่การสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพกับผู้เรียน

นอกจากนี้ถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีสอนที่ตนเองพอใจ และสอดคล้องกับแบบการเรียนของตน ก็จะมีผลทำให้จิตใจของผู้เรียนมีแนวโน้มพร้อมที่จะเรียนรู้ สนุกไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนและวิชาที่เรียน ทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นที่พอใจทั้งของครูและนักเรียน ซึ่งก็จะส่งผลให้ครูมีกำลังใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป และการที่ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาและครู โดยเฉพาะครูสังคมศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี ดังนั้นถ้านักเรียนไม่มีอคติต่อครู และการเรียนวิชาสังคมศึกษาแล้ว การที่ครูจะอบรมและพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นพลเมืองดีมีประโยชน์ต่อประเทศชาติ ย่อมจะทำให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่จะเพิ่มสูงขึ้น ดังที่ ทอร์นเย และ ทอมป์สัน (Tornyay and Thompson 1982 : 127-128) กล่าวว่า ผู้เรียนที่ผ่านการสอบที่สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้อาจจะมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เรียนซึ่งผ่านการสอบที่ไม่สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ออกมา ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่าการที่ครูผู้สอนได้เข้าใจและทราบถึงแบบการเรียนของนักเรียนแล้ว จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนในการบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มสูงขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตระหนัก และเห็นความสำคัญว่าครูผู้สอน ควรทราบแบบการเรียนของนักเรียน แล้วจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบประการหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน อันจะนำไปสู่การพัฒนา คุณภาพทางการศึกษา ซึ่งความสำคัญในประเด็นดังกล่าวยังไม่มีการศึกษาวิจัยกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษามาก่อน จึงมีความสนใจในการศึกษาแบบการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาต่างกัน ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ครูสังคมศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญ และค้นหาแบบการเรียนของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงและส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแบบการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแบบการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบแบบการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยของ ประโยชน์ คุณต์กาญจนากุล (2524 : จ) ได้ศึกษาเรื่อง แบบการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม และแบบร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ชอบแบบการเรียนแบบร่วมมือ และแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

กอบกาญจน์ ศรประสิทธิ์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ในสถาบันการศึกษาพยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีแบบการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงแบบเดียวคือ แบบหลีกเลี่ยง

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาต่างกันจะมีแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร
2. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 2.1 แบบการเรียนรู้
  - 2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

คำจำกัดความในการวิจัย

1. แบบการเรียนรู้ (Learning Styles) หมายถึง ลักษณะและวิธีการเรียนที่นักเรียนแต่ละคนปฏิบัติในการเรียน แบ่งเป็น 6 แบบ ตามแนวคิดของ แอนโทนี กราชา และเชอร์รีล ไรซ์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman) ดังนี้ คือ
  - 1.1 แบบอิสระ (Independent) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ เป็นคนที่ชอบคิดและค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ทำงานด้วยความคิดของตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างมาก
  - 1.2 แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ เป็นคนที่ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ไม่สนใจเนื้อหาวิชาและไม่ชอบร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในห้อง
  - 1.3 แบบร่วมมือ (Collaborative) ลักษณะผู้เรียนแบบนี้ เป็นคนที่ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น พยายามที่จะให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความเห็นว่า

ห้องเรียนเป็นสถานที่สำหรับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) รวมทั้งเป็นแหล่งสำหรับศึกษาหาความรู้

1.4 แบบพึ่งพา (Dependent) ลักษณะผู้เรียนแบบนี้ เป็นคนที่มีความอยากรู้อยากเห็นทางวิชาการน้อย และจะเรียนรู้เฉพาะเรื่องที่กำหนดให้เรียนเท่านั้น โดยจะยึดครู และเพื่อนร่วมชั้นเป็นแหล่งความรู้ และเป็นแหล่งที่จะสนับสนุนช่วยเหลือเขาได้ และชอบให้ครูคอยบอกว่าจะต้องทำอะไร

1.5 แบบแข่งขัน (Competitive) ลักษณะผู้เรียนแบบนี้จะรู้สึกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนจะต้องมีการแข่งขันกันเพื่อจะเอาชนะหรือพยายามเรียนให้ได้ดีกว่าคนอื่น ๆ เพื่อให้ได้รางวัล เช่น เกรด หรือความสนใจจากครู นักเรียนแบบนี้มองห้องเรียนเป็นสถานที่แข่งขันเอาแพ้เอาชนะกันและเขาต้องได้ชัยชนะเสมอ

1.6 แบบมีส่วนร่วม (Participant) ลักษณะผู้เรียนแบบนี้ เป็นคนที่ต้องการเรียนรู้และชอบที่จะเข้าเรียนในชั้น มีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากชั้นเรียนและมีความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มากที่สุด แต่จะมีส่วนร่วมน้อยในกิจกรรมนอกหลักสูตร

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หมายถึง คะแนนรวมจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 504 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อทดสอบนักเรียน โดยใช้เนื้อหาของรายวิชา ส 504 ซึ่งเรียนในภาคปลายของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูง หมายถึง คะแนนรวมจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 504 ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 85 ขึ้นไป

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาต่ำ หมายถึง คะแนนรวมจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 504 ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 15 ลงมา

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2531 จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้ครูสังคมศึกษาได้เห็นความสำคัญของผู้เรียนและรู้จักผู้เรียนดีขึ้น
2. เป็นประโยชน์ต่อครูสังคมศึกษาในการเลือก และดำเนินการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับผู้เรียน
3. เป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย